

Sto rokov časopisu Právny obzor

Pred sto rokmi v júli 1917 vyšlo v Budapešti prvé číslo časopisu Právny obzor v slovenskom jazyku. Jeho zakladateľom, vydavateľom a redaktorom bol významný slovenský právnik Emil Stodola.¹⁾ Právny obzor je teda najstarším odborným časopisom na Slovensku, ktorý od svojho vzniku bez prerušenia vychádza až dodnes.

Hlavné zameranie a úlohy časopisu sformuloval E. Stodola v prvom čísle.

Predovšetkým išlo o vytvorenie **a praktické uplatnenie slovenského právneho názvoslovía**. Bola to úloha veľmi aktuálna, ak si uvedomíme, že časopis začal vychádzať ešte v Rakúsku-Uhorsku. Vtedy išlo o časopis národnostnej menšiny s veľmi obmedzenými jazykovými právami, a používanie slovenčiny na súde bolo zákonom obmedzené len na styk so stranami, ktoré iný jazyk ako slovenčinu neovládali.

Ďalším poslaním, ktoré Právny obzor dostal do vienka pri svojom zrode, bolo **šírenie znalosti o platnom práve, ako aj presadzovanie rečových práv**, najmä uplatnenie slovenčiny v súdnictve a vo verejnej správe.

Napokon Právny obzor bol už svojím zakladateľom predurčený, aby **podporoval a rozvíjal právnu vedu**. Teda od začiatku išlo aj o teoretický časopis a prezentáciu právnej vedy.

V prvom ročníku (1917 – 1918) sa E. Stodolovi podarilo vydať v Budapešti štyri čísla. Druhý ročník (1919) vyšiel už v čase existencie Československej republiky v Bratislave, kam sa E. Stodola presťahoval začiatkom roka 1919, kde pôsobil ako advokát.

Po dvoch ročníkoch Právneho obzoru jeho zakladateľ, vydavateľ a redaktor v jednej osobe E. Stodola z finančných dôvodov a aj vzhľadom na malú podporu slovenských právnikov nemohol v ďalšom vydávaní Právneho obzoru pokračovať. Časopis však, našťastie, nezanikol. Našiel svojho pokračovateľa, ktorým sa stala Právnická jednota na Slovensku.

Právnická jednota na Slovensku bola založená 12. mája 1920 ako stavovská organizácia právnikov v tom najširšom zmysle s poslaním zastupovať a obhajovať ich záujmy. Právnická jednota na Slovensku sa rozhodla vydávať svoj vlastný vedecký časopis. Na znak vďačnosti E. Stodolovi za založenie prvého

---

¹⁾ **Emil Stodola** (22. 3. 1862 – 28. 6. 1945) sa narodil v Liptovskom Mikuláši v rodine zámožného mikulášskeho garbiara. Právo študoval vo Viedni, v Budapešti, Berlíne a Prahe. Po skončení štúdia práva a zložení advokátskej skúšky v Budapešti (1891) pôsobil ako advokát najskôr v Liptovskom Mikuláši a neskôr v Budapešti (1911 – 1918). V roku 1918 sa stal nakrátko *chargé d'affaires* československého štátu v Maďarsku, zakladal československé veľvyslanectvo v Budapešti. Od roku 1919 pôsobil ako advokát v Bratislave. Bol tiež prvý predseda Zväzu advokátov na Slovensku.

odborného právnického časopisu vydávaného v slovenskom jazyku a s jeho súhlasom prevzala vydávanie Právneho obzoru, čím bola zachovaná kontinuita časopisu od roku 1917. Právnická jednota na Slovensku existovala a bola činná až do roku 1948, keď sa stala taktiež obeťou revolučných čias. V roku 1949 sa Právnická jednota na Slovensku najskôr stala kolektívnym členom Jednoty československých právnikov a po vytvorení jednotnej organizácie československých právnikov Právnická jednota na Slovensku v roku 1950 zanikla.

Uvedené obdobie existencie Právnickej jednoty na Slovensku bolo pre Právny obzor mimoriadne významné, a to z dvoch hľadísk. Jednak išlo o jeho zachovanie ako aj dlhoročnú sústredenú prácu na zveľaďovaní jeho odbornej úrovne. Právny obzor sa pod egidou Právnickej jednoty na Slovensku stal uznávaným, renomovaným časopisom s ustálenou štruktúrou, ktorý poskytoval svojim čitateľom široký diapazón poznania. Na prvom mieste to boli odborné články od renomovaných českých a slovenských, ako aj zahraničných autorov. Od roku 1922 Právny obzor vydáva na požiadanie ministerstva pre unifikáciu prílohu *Vestník ministerstva pre zjednotenie zákonov a organizácie správy*. Veľký význam malo publikovanie rozhodnutí Najvyššieho súdu RČS vo veciach trestných, vo veciach občianskych, ako aj rozhodnutia Najvyššieho správneho súdu. Sporadicky boli publikované aj zásadné rozhodnutia Rozhodcovského súdu Bratislavskej burzy.

Právny obzor zohral významnú úlohu aj pri vplyve na právnu prax a jej formovanie. Hoci sa dnes vymedzuje ako teoretický časopis, v prvých desaťročiach existencie mal ako jediný slovenský právnický časopis nezanedbateľný vplyv na právnu prax.

Významným obdobím, keď časopis dosiahol postupne veľmi dobrú odbornú, ale aj informačnú hodnotu a stal sa špičkovým odborným časopisom nielen na Slovensku ale aj v Československu, bolo obdobie rokov 1920-1936, keď bol redaktorom **Vladimír Fajnor**.²⁾ Časopis bol reprezentantom nielen právnej vedy, ale aj právnej praxe. Výstižne toto obdobie Právneho obzoru charakterizuje Štefan Luby: „*Stal sa fórom, na ktorom sa prediskutovali aktuálne problémy právnej politiky (bol časopisom, ktorý azda najviac pozornosti venoval unifikácii čl. práva). Bol orgánom slovenských, československých aj slovanských právnických zjazdov, získal si priazeň všetkej právnickej verejnosti a dosiahol až poltretatisíce predplatiteľov. Avšak nie to je také dôležité, čo znamená toto obdobie sedemnástich rokov v živote časopisu, ako to, čo znamená vo vývine slovenskej právnej kultúry. A na túto otázku možno odpovedať, aspoň pre toto obdobie, že takmer všetko.*“³⁾

---

²⁾ **Vladimír Fajnor** (1875 – 1952) bol významný slovenský právnik, politik a vysokoškolský pedagóg. Právo študoval v Berlíne a Budapešti. Pôsobil ako advokát. Po vzniku Československej republiky bol od roku 1919 prezidentom Vrchného súdu v Bratislave. V rokoch 1931 – 1939 pôsobil ako prezident Najvyššieho súdu ČSR v Brne. Krátko zastával aj post ministra. V roku 1945 sa stal zástupcom ČSR pri Stálom medzinárodnom rozhodcovskom súde v Haagu.

³⁾ LUBY, Š. Tridsiaty ročník Právneho obzoru. In *Právny obzor* 1947, č. 1, s. 2.

V súvislosti s obdobím prvej Československej republiky je potrebné pripomenúť ešte jednu osobnosť, a to českého právnika **JUDr. Cyrila Bařínku**.⁴⁾ Od roku 1920 až do roku 1939 bol zodpovedným redaktorom časopisu Právny obzor. Zaslúžil sa o to, že časopis Právny obzor po dvoch ročníkoch nezanikol, ale bola zachovaná jeho kontinuita od roku 1917. Bol najaktívnejším členom redakcie a výrazným spôsobom formoval zameranie a odbornú úroveň časopisu. Zaslúžil sa o rozvoj vedeckej spolupráce s významnými právnikmi zo zahraničia, predovšetkým zo slovanských štátov. Jeho práca pre časopis bola rozsiahla a taká významná, že ovplyvnila nielen jeho existenciu, ale v mnohom aj celkové smerovanie časopisu, a má nemalý význam pre právne myslenie na Slovensku. Jeho aktivity boli však všestrannejšie a výrazne pozitívne sa prejavili aj v činnosti Právnickej jednoty na Slovensku a celého advokátskeho stavu. Jeho pracovitosť, aktivita, vytrvalosť a invencia zanechali trvalé stopy v mnohých oblastiach právnického života na Slovensku v medzivojnovom období.

Pripomenuli sme v stručnosti vznik časopisu Právny obzor a jeho postupné dotváranie na najvýznamnejší slovenský odborný právnický časopis predvojnovej éry, čo napokon položilo základy jeho trvalého miesta v odbornej právnickej spisbe a udržateľnej existencii celé storočie.

Význam samotného založenia Právneho obzoru a jeho storočná existencia je nepochybná a možno ešte nedocenený.

Samo založenie prvého odborného právnického časopisu vydávaného v slovenčine v geopolitickom a právnom prostredí roku 1917 bolo významné nielen pre daný čas, ale tiež perspektívne po vzniku Československa. Záujem o slovenskú právnu terminológiu v období pred vznikom Československej republiky súvisel s presadzovaním slovenčiny vo verejnom živote a s tým spojenou nevyhnutnou potrebou formovania slovenskej právnej terminológie. Po vzniku republiky k tomu pristúpila naliehavá potreba uplatňovania slovenskej právnej terminológie nielen pri preklade právnych noriem do slovenčiny, ale najmä v súvislosti s rozsiahlymi unifikáčnymi a kodifikačnymi prácami, teda aj pri ich tvorbe. Práve prostredníctvom Právneho obzoru boli iniciované intenzívne práce na tvorbe a postupnom formovaní slovenskej právnej terminológie.

Súčasne Právny obzor v medzivojnovom období venoval sústredenú pozornosť unifikácii československého práva, o čom svedčia diskusie na najaktuálnejšie témy unifikačného procesu na stránkach Právneho obzoru.

Právny obzor má nepochybne zásluhu na vzniku a rozvoji slovensky písanej teoretickej práce v oblasti práva. Pri vzniku a prvé roky po ňom bol prvým

---

⁴⁾ **Cyril Bařínka** (1885 – 1976) prišiel na Slovensko v roku 1918 ako dôstojník Československej armády a na Slovensku pôsobil až do roku 1939. Od roku 1919 pracoval v advokátskej kancelárii E. Stodolu v Bratislave. Bol jedným z iniciátorov myšlienky založenia Právnickej jednoty na Slovensku, čo spolu s E. Stodolom a V. Fajnorom aj zrealizoval. Až do odchodu zo Slovenska vykonával funkciu konateľa. Bol organizátorom právnických zjazdov, z ktorých najvýznamnejším bol zjazd právnikov slovanských štátov (1933).

a jediným časopisom, ktorý umožnil ich publikáciu. Stál teda pri vzniku a rozvoji právnej vedy na Slovensku.

Časopis za svojho trvania musel prekonať, ako aj celá spoločnosť, rôzne zložité vývinové peripetie, ktoré, pochopiteľne, mali svoju reflexiu na stránkach časopisu a veľakrát evokovali kritické pohľady na publikovanú tvorbu v tomto období. No aj napriek tomu sa domnievame, že najdôležitejším a aj najcennejším, v súvislosti so skúmaním Právneho obzoru ako historického dokumentu, je poznatok, že za celé storočné obdobie možno na stránkach časopisu vystopovať snahu udržiavať kontakt s progresívnym európskym myslením, a to v možnej miere aj v časoch dvoch totalít, ktoré poznačili našu históriu.

Ústav štátu a práva Slovenskej akadémie vied sa stará o Právny obzor ako vydavateľ od roku 1955. V jeho gescii je teda časopis viac ako polovicu svojej existencie. Sto ročníkov Právneho obzoru je dnes významným historickým dokumentom vývoja právneho myslenia nielen na Slovensku, ale aj v stredoeurópskom priestore. Preto Ústav štátu a práva pripravil k storočnici Právneho obzoru monografiu⁵⁾, v ktorej sa snažíme priblížiť, a to nielen právnickej verejnosti, históriu časopisu a zdôrazniť to, čo zostalo hodnotou, ktorú neodvial čas, ku ktorej sa môžu a aj sa vracajú generácie právnikov vrátane tej súčasnej.⁶⁾

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

---

⁵⁾ OVEČKOVÁ, O. – VOZÁR, J. a kol. *Sto rokov časopisu Právny obzor*. Vyjde v tomto roku vo vydavateľstve Veda, Bratislava.

⁶⁾ Práca je súčasťou APVV-15-0456.